

Стійкість оборонної промисловості ЄС та підтримка України в умовах збройної агресії росії

9 грудня 2025 року в межах проєкту «Глобальне відповідальне лідерство ЄС: зміна клімату, захист навколишнього середовища та гуманітарна допомога» (EU_LEAD) за підтримки програми Erasmus+ напряму Жан Моне відбулася публічна онлайн-лекція Арунаса Вінчюнаса, керівника відділу «Підтримка України та військова мобільність» (DEFIS.A.2) у Генеральному директораті з питань оборонної промисловості та космосу (DG DEFIS) Європейської комісії.

Лекція була присвячена темі «Стійкості оборонної промисловості ЄС та підтримці України в умовах збройної агресії Росії». Стійкість оборонної промисловості ЄС та підтримка України в умовах збройної агресії росії дедалі частіше розглядаються як елементи глобального відповідального лідерства Європейського Союзу. Зокрема, боротьба зі зміною клімату реалізується через впровадження екологічних стандартів у оборонне виробництво, розвиток низьковуглецевих технологій та зміцнення кліматичної стійкості сектору; захист навколишнього середовища включає мінімізацію екологічних наслідків військової діяльності, а також реагування на екоциди та довкілєві ризики, що виникли внаслідок російської агресії проти України; гуманітарна допомога постає як невід'ємний інструмент зовнішньої дії ЄС, спрямований на захист цивільного населення, підтримку біженців, відновлення критичної інфраструктури та забезпечення базових потреб постраждалих.

Узгодження цих напрямів формує цілісну концепцію відповідального лідерства ЄС, у межах якої оборонна спроможність та підтримка України взаємодоповнюють екологічні й гуманітарні пріоритети. Такий підхід підкреслює прагнення ЄС діяти відповідально в якості глобального актора, що поєднує безпеку та сталий розвиток задля зміцнення міжнародної стабільності.

Надзвичайно приємно, що запрошений спікер розпочав свою лекцію українською мовою, зазначивши, що вже неодноразово здійснював робочі візити в Україну в умовах повномасштабного вторгнення та висловив слова підтримки українському народу у війні з рф.

У своєму виступі Арунас Вінчюнас детально розповів про роль DG DEFIS у зміцненні європейської оборонної промисловості, підтримці досліджень та розробок (R&D), а також про механізми допомоги Україні, включно з програмами EDIP, BraveTech, SAFE та інтеграцією України у європейську оборонну технологічну та індустріальну базу. В межах DG DEFIS виділено спікером головні ініціативи, а саме:

Defence Readiness 2030 - дорожня карта трансформації європейської оборони;

EDIP - європейська програма оборонної промисловості задля зміцнення технологічної та промислової бази європейської оборони;

SAFE - дії безпеки для Європи тобто механізм пільгових позик, що підтримуються ЄС;

EDF – європейський оборонний фонд, який займається активізацією оборонних досліджень та розробок у критично важливих оборонних технологіях;

BraveTech EU - платформа ЄС-Україна для спільних досліджень та розробок оборонної продукції;

Military Mobility - сприяння швидкому та безпечному переміщенню військового персоналу та техніки по всьому ЄС.

Арунас Вінчюнас відзначив, що за Програмою європейської оборонної промисловості (EDIP) виділено 1,5 мільярда євро на період 2025-2027 років, метою якої є підвищити здатність Європи виробляти та постачати критично важливе оборонне обладнання.

Примітно, наголосив спікер, що EDIP містить спеціальний український напрямок співпраці: так званий **Інструмент підтримки України (USI)**. Ініціатива USI включає такі фактори: 1) дозволяє Україні та українській промисловості брати участь у заходах EDIP (зокрема у спільних

закупівлях та нарощуванні промислового виробництва); 2) USI підтримує співпрацю з Україною в оборонно-промисловій сфері, дозволяючи Україні працювати з партнерами для збільшення промислового потенціалу задля задоволення пріоритетних потреб; 3) покращує конвергенцію оборонних промисловостей України та ЄС з метою майбутньої інтеграції нашої держави в європейську промислову базу оборонних технологій.

Арунас Вінчюнас зосередився на виграшному сценарії інтеграції України в оборонно-технологічну та промислову базу ЄС, який полягає в наступному: 1) інтеграція сприяє підтримці військових зусиль України; 2) ЄС може випробувати та модернізувати своє обладнання на основі бойового досвіду України; 3) Україна отримує доступ до приватних інвестицій, технологічних ноу-хау та можливість виробляти озброєння там, де прямі російські атаки не можуть порушити процес; 4) інтеграція є частиною руху до процесу вступу України.

Щодо не менш важливої програми BraveTech, спікер зазначив, що це спільна ініціатива Міністерства цифрової трансформації України та ЄС на суму 100 мільйонів євро (50 мільйонів євро від ЄС, 50 мільйонів євро від України). Ця ініціатива ініційована комісаром Андрюсом Кубілюсом та Михайлом Федоровим у липні 2025 року на Конференції з відновлення України в Римі.

Програма BraveTech: підтримує співпрацю між українськими та європейськими новаторами; адаптує українські моделі швидких інновацій до оборонних ініціатив ЄС; змінює орієнтації оборонних інновацій ЄС задля подолання реальних викликів, які виникають на полі бою сучасної війни. Загалом Арунас Вінчюнас вказав, що фактор європейської військової підтримки для України звичайно й надалі є дуже важливим. З початку війни ЄС, держави-члени та європейські фінансові установи надали 177.5 млрд євро на підтримку України. Це включає фінансову, економічну, військову та гуманітарну підтримку, включаючи розміщення біженців у ЄС, через бюджет ЄС або підтримку держав-членів. Подальші можливості фінансування оборони України включають в себе і репараційний кредит. Тобто фінансовий інструмент, заснований на заморожених російських активах. Приблизно 100 млрд євро буде виділено на військове обладнання для України. Проте, за словами Вінчюнаса, є два виклики у цьому плані, які треба ще подолати. Перший – це дійти до спільного рішення в межах такого питання, другий – це впровадження дій, а саме в який найшвидший та найефективніший спосіб отримати те, що потрібно Збройним силам України.

Арунас Вінчюнас акцентував увагу на таких складових проєктах оборонної промисловості ЄС, як: ReArmEurope, SAFE, Defence Rediness. Зокрема, презентований 6 березня 2025 року Єврокомісією план «ReArmEurope (Переозброїти Європу)», покликаний узгодити потребу в колективних діях держав-членів ЄС із збереженням національного суверенітету. Рішення щодо фінансування цих програм будуть прийняті в найближчі місяці в межах переговорів щодо наступного Довгострокового бюджету (2028–2034). Ініціатива ЄС ReArm Europe має зосередитись на збільшенні національних військових бюджетів, забезпечуючи при цьому певний рівень європейської координації.

Арунас Вінчюнас підкреслив важливий аспект щодо плану «ReArm Europe», який стосується всіх 16 країн: Бельгії, Болгарії, Хорватії, Чехії, Данії, Естонії, Фінляндії, Греції, Угорщини, Латвії, Литви, Польщі, Португалії, Словаччини, Словенії та Німеччини. Максимальна гнучкість дефіциту завдяки оборонним витратам на кожну державу-члена ЄС: 1,5% ВВП, у середньому за період 2025–2028 років. Припускаючи, що всі 16 держав-членів досягнуть оборонних витрат у розмірі 1,5% ВВП, Комісія оцінює, що загальний додатковий фінансовий простір становитиме 650 мільярдів євро до 2028 року.

Окрім цього, спікер розповів під час лекції про створення фінансового інструменту «Безпечні дії для Європи» (SAFE). SAFE фінансуватиме термінові та масштабні інвестиції в Європейську оборонну технологічну та промислову базу. З огляду на нинішні виняткові обставини, Комісія планує залучити до 150 мільярдів євро та розподілити між зацікавленими державами-членами Об'єднання. Примітно, що 30 листопада 2025 року 19 держав-членів ЄС подали свої плани інвестицій у національну оборону для SAFE, а 15 з них включили Україну, наголосив Арунас

Вінчюнас. Виплати здійснюватимуться у формі структурованих довгострокових позик. Як зазначив спікер, це сприятиме забезпеченню оперативної сумісності, передбачуваності та зниженню витрат на міцну європейську оборонно-промислову базу. Україна та країни ЄАВТ/ЄЕЗ зможуть приєднатися до спільних закупівель та домовлятися про взаємовигідні угоди щодо участі своїх відповідних галузей промисловості в таких процесах.

Під час лекції, запрошений спікер фокусував увагу на тому, що кінцевою метою дій ЄС є створення критичної маси технологічних і промислових спроможностей, здатних конкурувати з провідними військовими державами світу. Водночас існує ризик, констатував він, що за відсутності ефективної координації та спільної стратегії цей план може лише посилити фрагментацію, оскільки кожна держава зосередиться на власних проєктах, ізолюючись від спільних інтересів.

Важливо, що лектор ознайомив студентську молодь з Білою книгою європейської оборони – Готовність 2030 (Readiness 2030), яка визначає новий підхід до оборони та інвестиційні потреби ЄС. Останні кілька років виявили хронічне недостатнє інвестування та брак ефективних витрат на військовий потенціал Європи, зазначив Арунас Вінчюнас.